

"NDRYSHIMET KLIMATIKE "

Hulumtim i realizuar në bashkëpunim me
Asamblenë Komunale të Fëmijëve në Prizren

Prizren, Tetor, 2023

Hulumtimi “Ndryshimet klimatike” u realizua përmes angazhimit të fëmijëve të grupit të Asamblesë Komunale të Fëmijëve të Prizrenit.

Qëllimi i hulumtimit është hulumtimi dhe shpjegimi i konceptit të Ndryshimeve klimatike për anëtarët e Asamblesë Komunale të Fëmijëve (AKF) në Prizren.

Hulumtimi realizohet si aktivitet i projektit “Qeverisja e të Drejtave të Fëmijëve”, implementuar nga organizata Nevo Koncepti në partneritet me Save the Children në Kosovë.

Realizuar nga:

*Leader Consulting & Services L.L.C dhe Asambleja Komunale e Fëmijëve të Prizrenit.
Përkrahur nga:*

Elmedin Qylangjiu – Menaxher i Projektit, NVK

Osman Osmani – Drejtor Ekzekutiv, NVK

**Ky publikim nuk reflekton domosdoshmërisht qëndrimet e
Save the Children dhe të Agjencisë Suedeze për Bashkëpunim
Nderkombëtar (SIDA).**

Përmbajtja:

Hyrje

Metodologjia e aplikuar

Diskutimet

Të gjeturat

Rekomandimet

Hyrje

Ndryshimet klimatike janë një nga sfidat më të mëdha që planeti ynë po përballon në ditët e sotme.

Ndryshimet në kushtet atmosferike të tokës kanë ndikim të madh në mjedisin natyror, jetën njerëzore, dhe ekonominë globale.

Ndryshimet klimatike përfshijnë ndryshimet në kushtet atmosferike të tokës, veçanërisht në temperaturë, reshje, dhe modelet e motit, që kanë ndodhur në një periudhë të gjatë kohore.

Këto ndryshime shpesh janë të lidhura me ngritjen e temperaturës së tokës dhe janë përgjegjëse për ndryshime të mëdha në mjedisin natyror dhe të njëjtën kohë kanë ndikim të madh në jetën njerëzore.

Disa elemente kyç të konceptit dhe definimit të ndryshimeve klimatike janë:

Temperatura Globale: Rritja e temperaturës së tokës është një nga ndryshimet kryesore klimatike. Përdorimi i energjisë nga nafta dhe qymyri dhe tjera aktivitete njerëzore kanë shkaktuar rritje të temperaturës globale të planetit, njohur gjithashtu si efekti i gazrave serrë .

Modelet e Reshjeve: Ndryshimet klimatike shpesh shoqërohen me ndryshime në modelet e reshjeve. Disa zona mund të përjetojnë reshje më intensive, ndërsa zona të tjera mund të përjetojnë thatësi të rënduar, ndikime këto që kanë ndikim në shfrytëzimin e burimeve ujore, bujqësinë, dhe kushtet e mbijetesës.

Shkrirja e Akullnajave: Shkrirja e akullnajave në Antarktikë, Arktikë dhe zonat e tjera polarë është një tjetër tregues i ndryshimeve klimatike. Kjo shkakton rritjen e nivelit të detit dhe paraqet ndikime në klimën e rajoneve të ndryshme.

Ndryshimet në Ekosistemet Natyrore: Ndryshimet klimatike kanë ndikim të madh në ekosistemet natyrore. Disa lloje mund të ndryshojnë vendndodhjen e tyre ose të zhduken, ndërsa ekosistemet tërheqin në përqendrim të reja.

Ndikimi në jetën e njerëzve: Ndryshimet klimatike kanë ndikime të mëdha në jetën e njerëzve. Përfshirë rritjen e ngjarjeve ekstreme të motit, si stuhi të mëdha dhe ciklone, që sjellin dëme materiale dhe humbje në jetë të banorëve.

Ato gjithashtu kanë ndikim në shfrytëzimin e burimeve natyrore, si uji dhe ushqimi.

Ndrishimi klimatik është një sfidë globale e cila kërkon marrëveshje dhe veprime të koordinuara ndërkombëtare për të ulur ndotjen dhe për të parandaluar ndryshimet klimatike më të mëdha në të ardhmen.

Ndryshimet klimatike janë të shkaktuara nga një sërë faktorësh, por shkaqet kryesore përfshijnë:

Emetimi i Gazrave serë: Ky është faktori kryesor i ndryshimeve klimatike të ngrohjes globale.

Efekti i gazrave serre, si dioksid i karbonit (CO₂), metan (CH₄), dhe gazrat e tjera, rritin efektin e ngrohjes nga dielli në atmosferën e tokës.. Aktiviteti njerëzor, përfshirë qarkullimin e makinave, prodhimin e energjisë nga burime fosile (si karburantet fosile dhe termocentralet), dhe avancimi i bujqësisë intensive, kontribuojnë në emetimin e këtyre gazrave.

Shpyllëzimi dhe ndryshimi i ekosistemve. Dëmtimi i pyjeve dhe shkatërrimi i habitateve natyrore është një shkak tjetër i ndryshimeve klimatike. Pemët dhe pyjet janë një mënyrë natyrore për të kapur CO₂ nga atmosfera, ndërsa shpyllëzimi e lë këtë CO₂ të lirë për të shtuar efektin e ngrohjes globale.

Ndryshimet në Përdorimin e Tokës dhe Ujit: Urbanizimi i shpejtë dhe ndërtimi i infrastrukturës, përdorimi i tokës për bujqësi intensive dhe kultivim të drithërave, si dhe ndërtimi i digave dhe kanaleve, ndikojnë në sistemin natyror të kujdesit të ujit dhe të tokës. Kjo ka ndikim në mjedisin, duke përfshirë ndryshimet në sasinë e reshjeve dhe në burimet ujore.

Transporti dhe Industria: Transporti ajror, rrugor, dhe detar, përdorimi i shumtë i makinave, prodhimi industrial, dhe shpërndarja e mallrave përmes transportit kanë një ndikim të madh në emetimin e gazrave të efektit serrë.

Shkarkimi Gazrave ndotes: Shkarkim i gazrave ndotes në ambientin e hapur dhe në oqeanë ndikon në cilësinë e ajrit dhe ujit kështu ndikon negativisht në mjedis dhe shkakton ndryshime klimatike.

Shpërthimet Vulkanike: Shpërthimet e vulkanëve lirojnë sasi të konsiderueshme të gazrave të efektit serrë, si dioksidi i sulfurit (SO₂) dhe aerosolet, të cilat mund të ndikojnë në temperaturën globale duke rritur reflektimin e dritës diellore.

Ndryshimet Natyrore: Disa ndryshime klimatike ndodhin si rezultat i faktorëve natyrorë, si variacionet e rregullta të diellit dhe orbita e tokës, ndryshimet e ciklit të ENSO (El Niño-Southern Oscillation), dhe ndryshimet në aktivitetin diellor.

Tretja e Rërës dhe Thellësia e Oqeanëve: Shkrirja e akullnajave dhe tretja e rërës në det po rrit nivelin e detit, duke ndikuar në bregdetet dhe qytetet bregdetare.

Metodologjia e aplikuar

Hulumtimi ‘Ndryshimet Klimatike’ është realizuar në bashkëpunim të drejtpërdrejtë me Asamblenë Komunale të Fëmijëve në Prizren (AKF Prizren). Ky hulumtim ndërlidhet me fokusin dhe rezultatet e synuara të projektit ‘Qeverisja e Fëmijëve’, për shkak që e trajton tematikën e ‘Ndryshimeve Klimatike’ nga perspektiva e fëmijëve, si aspekt shumë i rëndësishëm i të drejtës për informim dhe të drejtës për shëndet të të gjithë fëmijëve pa dallime. Në këtë kontekst, rekomandimet e këtij Hulumtimit dhe rrjedhimisht secili veprim ka rëndësi për të gjithë fëmijët, përfshirë fëmijët nga komunitetet Rom, Ashkali, Egjiptas që jetojnë në Komunën e Prizrenit.

Metodologjia e aplikuar për qëllime të këtij hulumtimi përbëhet nga disa faza përkatësisht veprime kryesore: Përcaktimi i temës së hulumtimit, diskutimit i temës së hulumtimit me anëtarët e Asamblesë Komunale të Fëmijëve (AKF) në Prizren gjatë organizimit të takimit të parë, përgaditja dhe shpërndarja e pyetësorit për anëtarët e AKF-së, përgaditja e draftit të parë të hulumtimit, organizimi dhe zhvillimi i takimit të dytë për prezantimin e draftit të parë, finalizimi i hulumtimit me komentet dhe sygjerimet eventuale dhe publikimi përkatësisht printimi i hulumtimit.

Si aktivitet përcjellës i këtij hulumtimi, është realizuar dhe zhvilluar paraprakisht edhe një takim me anëtarë të Asamblesë Komunale të Fëmijëve të Prizrenit (AKF) për ku prezantuar dhe diskutuar rreth përgaditjes së një dokumenti hulumtues, duke i njoftuar anëtarët e Asamblesë Komunale të Fëmijëve mbi komponentët kryesorë të një dokumenti hulumtues, pastaj për procesin e realizimit deri te publikimi i tij. Poashtu, në takimin e parë është identifikuar tema kryesore e hulumtimit me propozim dhe pajtim të plotë të vetë anëtarëve të AKF-së, të cilët unanimisht ishin të mendimit që tema e përzgjedhur e këtij hulumtimi të ishte kjo që po trajtohet në këtë dokument hulumtues.

Poashtu takimi i parë i shërbeu përgaditjes së pyetësorëve të cilat janë dizajnuar nga ana e hulumtuesit dhe janë aprovuar nga anëtarët e AKF-së, të cilët të ndarë në grupe kanë kontribuar në realizimin e pyetësorëve pasi që këta pyetësorë kanë qenë të destinuara për përgjigje nga ana e vetë fëmijëve përkatësisht bashkëmoshatarëve të anëtarëve të AKF-se.

Struktura, qasja dhe përmbajtja e hulumtimit janë përcaktuar konform kërkesave dhe opinioneve të anëtarëve të Asamblesë të cilët janë konsultuar nga ana e hulumtuesit përgjatë takimit të parë.

Për nevoja të këtij hulumtimi janë përgaditur dhe realizuar 172 pyetësorë (55 % e pyetësorëve janë plotësuar nga vajzat dhe 45 % nga djemtë). Pra të gjithë këta janë pyetësorë të cilëve u janë përgjigjur vetë fëmijët, që janë nxënës të shkollave të ndryshme në Komunën e Prizrenit e bashkëmoshatarë të anëtarëve të AKF-së në Prizren. Fëmijet e intervistuar janë kontaktuar drejtpërdrejtë nga ana e përfaqësuesve të Asamblesë Komunale të Fëmijëve të Prizrenit, ashtu siç është dakorduar gjatë takimit të parë informativ e konsultativ.

Për nevoja të këtij hulumtimi është zhvilluar dhe një ‘desk research’ ku janë konsultuar platforma, ligje, rregullore, strategji, plane e dokumente tjera të aplikueshme në nivel të vendit në fushën e ndryshimeve klimatike, në mënyrë që ky publikim t’ua paraqes një pasqyrë të rëndësisë së tematikës të cilën e trajton në bashkëpunim të drejtpërdrejtë me Asamblenë Komunale të Fëmijëve në Prizren.

Poashtu, për nevoja të këtij hulumtimi janë kontaktuar dhe konsultuar jo-zyrtarisht edhe zyrtarë institucionalë dhe akterë tjerë të përfshirë në sektorin e mjedisit përkatësisht mbrojtjes së mjedisit.

Hulumtimi ka qëllim ofrimin e mbështetjes dhe njohurive për anëtarët e Asamblesë Komunale të Fëmijëve të Prizrenit, lidhur me konceptin dhe tematikën e ‘Ndryshimeve Klimatike, rëndësinë e mbrojtjes së mjedisit, rëndësinë e proklamimit të resureve eko-natyrore. Hulumtimi është i përgaditur dhe zhvilluar me një qasje konkrete meqë do t’i dedikohet anëtarëve të AKF-së në Prizren dhe të gjithë bashkëmoshatarëve të tyre.

Hulumtimi për ndryshimet klimatike nga perspektiva e fëmijëve është një mënyrë e rëndësishme për të kuptuar se si efektet e ndryshimit klimatike ndikojnë tek ata dhe se si ata mund të kontribuojnë në zvogëlimin e ndikimit të tyre në mjedis.

Qellimet e këtij hulumtimi janë të ndryshme, por disa prej tyre përfshijnë:

Kuptimi i ndryshimeve klimatike: Hulumtimi synon të ndihmojë fëmijët të kuptojnë çfarë janë ndryshimet klimatike, si ndodhin ato dhe pse janë problem global. Kjo do t'i ndihmojë ata të ndjehen të përfshirë në debatin mbi këtë temë dhe të ndikojnë në të ardhmen e tyre.

Identifikimi i ndikimeve të ndryshimeve klimatike: Fëmijët kërkojnë t'i identifikojnë ndikimet konkrete të ndryshimeve klimatike në mjedisin e tyre të afërt, përfshirë ngrohjen globale, shkrirjen e akullnajave, rritjen e nivelit të detit, etj.

Veprimi i ndërmarrë: Hulumtimi synon t'i zhvillojë idetë dhe projekte të fëmijëve për të përmirësuar ndryshimet klimatike në komunitetin e tyre, përfshirë praktikën e qëndrueshme dhe veprimet konkrete për të zvogëluar ndikimin e tyre në mjedis.

Ndikimi i edukatës dhe ndërgjegjësimit: Hulumtimi do të shqyrtojë mënyrat sesi fëmijët mund të edukohen dhe ndërgjegjësohen rreth ndryshimeve klimatike, si mund të ndihmojnë të tjerët të marrin masa dhe të ndikojnë në politikat për ndryshimet klimatike.

Ngritja e zërit dhe avokimi: Fëmijët do t'a përdorin hulumtimin e tyre për të ngritur zërin dhe të avokojnë për masat e politikave dhe veprimet e qëndrueshme në nivel lokal dhe global për të luftuar ndryshimet klimatike.

Hulumtimi për ndryshimet klimatike nga perspektiva e fëmijëve është i rëndësishëm për të ndihmuar ata të marrin pjesë aktivisht nëparandalimin dhe përpjekjet e përbashkëta sociale e institucionale në përmirësim të ndryshimeve klimatike dhe për të zhvilluar një ndërgjegjësim të rritur rreth kësaj teme kyçe për të ardhmen e planetit tonë.

Diskutimet

Në nivel ndërkombëtar, ka disa marrëveshje dhe plane të rëndësishme për të adresuar ndryshimet klimatike. Këto marreveshje dhe pakte ndërkombëtare janë të rëndësishme për koordinimin e përpjekjeve ndërkombëtare për të zvogëluar ndikimin e ndryshimeve klimatike dhe për të promovuar veprimet për të adaptuar ndaj tyre. Vendet përdorin këto marrëveshje për të përcaktuar qëllimet dhe obligimet e tyre në fushën e ndryshimeve klimatike dhe për të zhvilluar politika dhe masa konkrete për ta adresuar këtë sfidë globale. Kosova nuk është palë nënshkruese e këtyrë Konventave por praktikisht i ka të integruara në legjislacionin e vetë.

Marrëveshjet më të njohura janë:

Konventa-Kadër për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC): E themeluar në vitin 1992, Konventa-Kadër për Ndryshimet Klimatike është një marreveshje ndërkombëtare e themeluar nga Kombet e Bashkuara që synon të koordinojë veprimet ndërkombëtare për zvogëlimin e ndryshimeve klimatike dhe adaptimin ndaj tyre. UNFCCC është një bazë për zhvillimin e marreveshjeve të tjera të ndryshimeve klimatike

Protokoli i Kiotos: Protokoli i Kiotos është një marrëveshje që u nënshkrua në vitin 1997 dhe hyri në fuqi në vitin 2005. Ai vendos që vendet të zhvillojnë masa për zvogëlimin e emetimit të gazrave të efektit të sere, me qëllim të frenimit të ndryshimeve klimatike. Protokoli përcakton targete konkrete për emetimet e gazrave të efektit të sere për vendet e zhvilluara.

Marreveshja e Parisit: Marreveshja e Parisit është një marreveshje që u arrit në vitin 2015 në kuadër të UNFCCC. Ajo ka për qëllim të koordinojë veprimet ndërkombëtare për të kufizuar rritjen e temperaturës globale nën 2 gradë Celsius mbi nivelin paraindustrial. Marreveshja e Parisit inkurajon vendet të ndërmarrin masa për zvogëlim dhe adaptim ndaj ndryshimeve klimatike dhe përcakton qëllimet e përbashkëta globale.

Ndihma për Zhvillimin dhe Transferimi i Teknologjive: Disa marreveshje dhe mekanizma janë hartuar për të ndihmuar vendet në zhvillim për të përmirësuar kapacitetin e tyre për të trajtuar ndryshimet klimatike. Për shembull, Fondi i Klimës i Kombet e Bashkuara dhe Mekanizmi i Përkrahjes Teknike janë përdorur për të **ndihmuar vendet në zhvillim me financime dhe teknologji për të adresuar ndryshimet klimatike.**

Ndërsa në nivelin vendor (kombëtar), ligjet dhe strategjitë e Republikës së Kosovës në lidhje me ndryshimet klimatike kanë ndryshuar dhe zhvilluar gjatë viteve. Është e rëndësishme të theksohet se mund të ketë ndryshime të reja të legjislacionit ose strategjive pas këtij viti, kështu që është e rëndësishme të monitorohet për zhvillimet e fundit.

Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit: Ky ligj i vitit 2010 ka për qëllim promovimin dhe mbrojtjen e mjedisit dhe zvogëlimin e ndikimit të ndryshimeve klimatike. Ligji përcakton përgjegjësitë dhe detyrat e institucioneve shtetërore dhe vendore për menaxhimin e çështjeve të mjedisit dhe klimës.

Strategjia Nacionale e Mbrojtjes së Mjedisit dhe Ndryshimeve Klimatike: Kjo strategji përcakton objektivat dhe prioritetet e politikës së mjedisit dhe klimës për një periudhë të caktuar. Për vitin 2020-2030 është përdorur një strategji që përfshin zvogëlimin e gazrave të efektit të sere, adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike dhe promovimin e energjisë së qëndrueshme.

Raportimi i Stockholmit: Republika e Kosovës ka përcaktuar të raportoj përkatësisht sipas Konventës së Stockholmit në lidhje me ndryshimet klimatike dhe të jenë pjesë e proceseve të raportimit të emetimit të gazrave.

Ndihma Ndërkombëtare dhe Bashkëpunimi Rajonal: Kosova është pjesë e ndihmës ndërkombëtare dhe bashkëpunimit rajonal në lidhje me ndryshimet klimatike. Ajo ka marrë ndihmë nga organizata ndërkombëtare dhe ka bashkëpunuar me vendet e tjera të rajonit për të adresuar sfidat e ndryshimeve klimatike.

Përpjekjet për Energji të Qëndrueshme: Kosova është përpjekur për të zhvilluar burime të energjisë së qëndrueshme, duke përfshirë energjinë e rinovueshme, për të zvogëluar varësinë e saj nga burimet tradicionale të energjisë që ndikojnë në ndryshimet klimatike.

Ky është një pasqyrë e përgjithshme e ligjeve dhe strategjive të Republikës së Kosovës në lidhje me ndryshimet klimatike.

Në Kosovë, si edhe në shumë vende të tjera, janë ndërmarrë disa veprime institucionale për mbrojtjen e mjedisit dhe për luftimin e ndryshimeve klimatike. Disa prej këtyre veprimeve përfshijnë:

Miratimi i legjislacionit ambiental: Kosova ka miratuar ligjet dhe politikat që kanë të bëjnë me mbrojtjen e mjedisit. Ky legjislacion përfshin ligjet për mbrojtjen e ajrit, ujërave, dhe tokës, si dhe ligjet për menaxhimin e mbeturinave dhe substancave kimike të rrezikshme.

Rritja e ndërgjegjësimit dhe edukatës mjedisore: Përmes shkollave dhe fushatave të tjera të edukimit, institucionet kosovare janë përpjekur të rrisin ndërgjegjësimin e qytetarëve për ndryshimet klimatike dhe ndikimin e tyre në mjedis.

Monitorimi i ndryshimeve klimatike: Kosova është përfshirë në monitorimin e ndryshimeve klimatike përmes stacioneve meteorologjike dhe hulumtimit shkencor.

Projekte dhe strategji klimatike: Kosova ka zhvilluar strategji dhe plane veprimi për të luftuar ndryshimet klimatike dhe për të përmirësuar qëndrueshmërinë ekologjike. Për shembull, është përpiluar Strategjia Klimatike Kombëtare dhe Plani i Veprimit për Energjinë të Pastër.

Promovimi i burimeve të rinovueshme të energjisë: Kosova po investon në burimet e rinovueshme të energjisë, si energjia diellore dhe ajo e erës, për të zvogëluar ndikimin e gazrave të efektit të sërë në ndryshimet klimatike.

Bashkëpunimi ndërkombëtar: Kosova është përfshirë në shumë projekte dhe iniciativa ndërkombëtare për të luftuar ndryshimet klimatike dhe për të promovuar zhvillimin ekologjik.

Menaxhimi i mbeturinave dhe të ujërave: Kosova po punon në hartimin e planeve për menaxhimin e mbeturinave dhe të ujërave, duke përfshirë edhe projektet për pastrimin dhe ruajtjen e burimeve të ujërave.

Përdorimi i mjeteve teknologjike: Kosova po shfrytëzon teknologjinë dhe sistemet e informacionit dhe komunikimit për monitorimin dhe raportimin e ndikimit të ndryshimeve klimatike dhe për hartimin e strategjive të efikasitetit të energjisë.

Këto janë disa nga veprimet institucionale që janë ndërmarrë në Kosovë për mbrojtjen e mjedisit dhe për luftimin e ndryshimeve klimatike. Për zhvillime më të fundit dhe detaje të mëtejshme, është e rekomandueshme të konsultohen burimet zyrtare dhe raportet e institucioneve të përgjegjshme për mjedisin dhe klimën në Kosovë.

Të gjeturat me fokus tek pyetësorët:

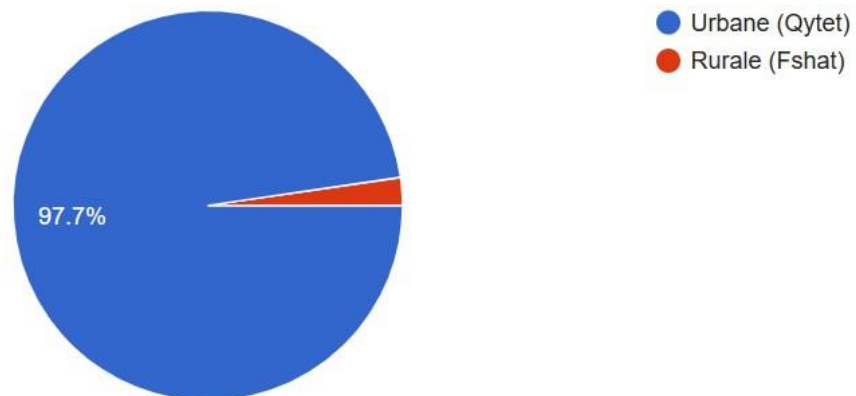
Prizreni, është qytet në pjesën jug-perëndimore të Republikës së Kosovës si dhe i dyti në Kosovë për nga madhësia dhe numri i banorëve.. Qyteti ka një popullsi prej rreth 170,000 banorësh. Komuna mendohet të ketë rreth 221,000 banorë, përfshi këtu vetë qytetin dhe 77 fshatrat që e përbëjnë. Gjetet në afërsi të Bjeshkëve të Sharrit në Kosovën jugore, rajoni kufizohet me Shqipërinë dhe Maqedoninë e Veriut. Qyteti i Prizrenit shtrihet në pjesën jugore të Rrafshit të Dukagjinit dhe karakterizohet me vlera të mëdha kulturore, sociale si dhe resurse të jashtëzakonshme natyrore.

Pjesë përbërese e hulumtimit përveç takimit të parë, ka qenë edhe zhvillimi i pyetësorëve të cilët janë përgaditur, përpiluar bashkërisht me përfaqësuesit e AKF-së në takimin e parë të zhvilluar veçanërisht për këtë çështje.

Janë gjithsejt 172 pyetësorë të strukturuar e bazuar në pyetjet-çështjet të cilët kanë rezultuar me të gjeturat si në vijim:

Ne cfare zone jetoni ?

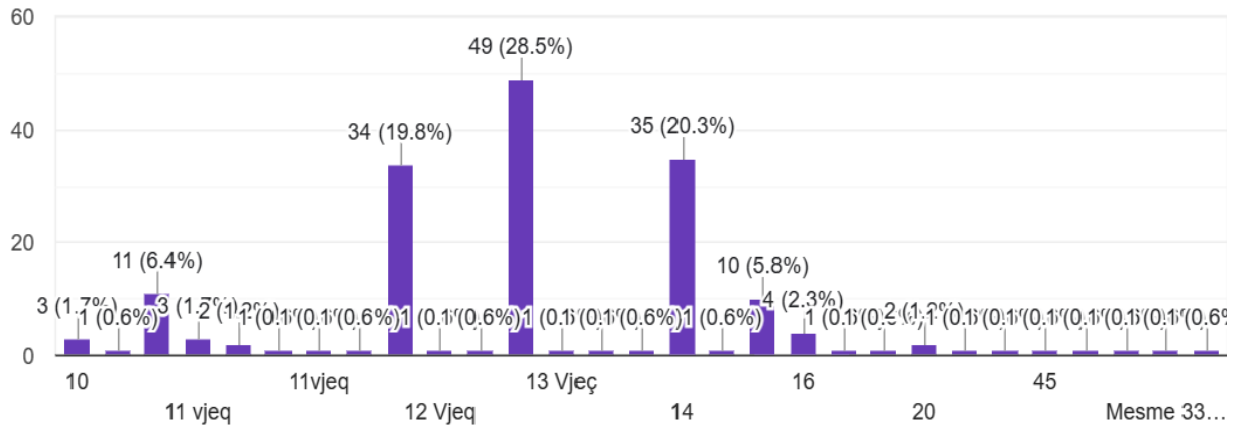
172 responses

1. Mbi 97 % e respondentëve të përgjigjur janë ose jetojnë në zonën urbane përkatësisht në qytetin e Prizrenit. Kjo e dhënë tregon në mënyrë të qartë se fëmijët e pyetur sfidohen me problematikën e mjedisit për shkak që në zonën urbane janë më të shfaqura këto probleme, se sa në zonën rurale, ku megjithatë ka gjelbërim më të shtuar, ka qarkullim më të vogël të mjeteve dhe rrjedhimisht emetim më të vogël të gazrave.

Ciles moshe i takoni?

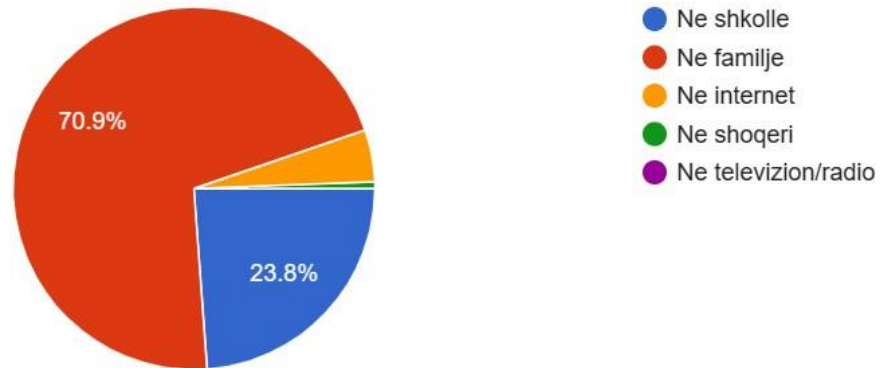
172 responses

2. Në pyetjen e parashtruar rreth moshës të cilës i takojnë fëmijet që kanë dhënë përgjigje në pyëtësor, pjesa më e madhe e tyre i takojnë moshës 12,13,14 përkatësisht 19.8 %, 28.5 % dhe 20.3 %. Kjo pasqyrë e moshës ndërlidhet edhe me moshën e anëtarësisë së Asamblesë Komunale të Fëmijëve në Prizren pasi që ky hulumtim realizohet në bashkëpunim të drejtpërdrejtë me këtë mekanizëm përfaqësues të nxënësve përkatësisht fëmijëve të Prizrenit.

Ku i keni marre njohurite e para per mbrojtjen e mjedisit (ambientit) ?

172 responses

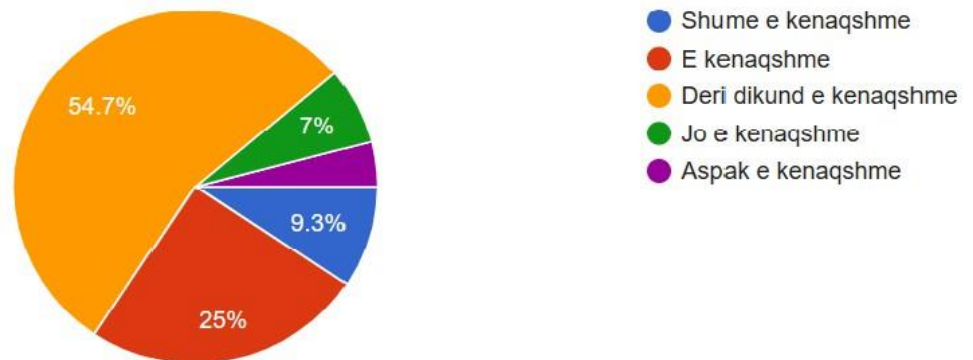

3. Në pyetjen përmbajtësore e tematike, se ku i kanë marrë fëmijët njohuritë e para rreth mbrojtjes së mjedisit shumica e atyre që janë përgjigjur përkatësisht 70.9 % kanë deklaruar që i kanë marrë nga familja, pjesa tjetër në shkollë 23.8 % përkatësisht në internet.

Kjo qartësisht nënkupton që edhe fëmijët e kohës së sotme në masë të madhe informatat dhe njohuritë për çështje të rëndësishme sic është mbrojtja dhe kujdesi ndaj mjedisit, i marrin nga familja si njësa themelore e shoqërisë.

Si e konsideroni nivelin e pastertise se ambientit ne lagjen tuaj ?

172 responses

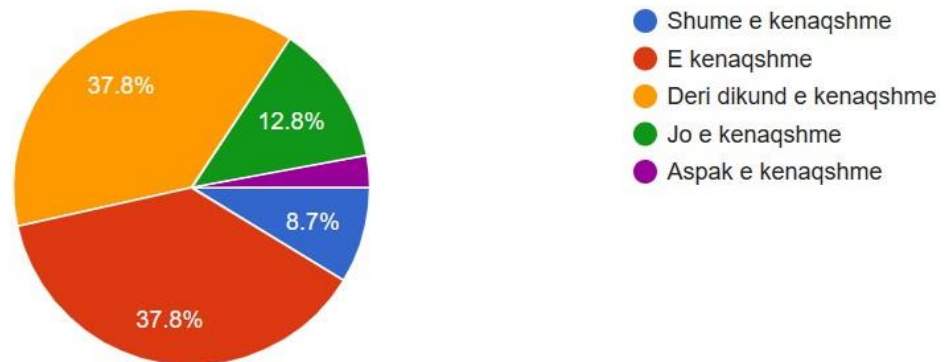

4. Sa i përket nivelit të pastërtisë së ambientit në lagjet e tyre, 54.7 % e fëmijëve të pyetur janë shprehur që niveli i pastërtisë është deri dikund i kënaqur, pastaj 25 % e kanë vlerësuar si të kënaqshme. Ky rezultat potencialisht mund të reflektoj edhe mobilizimin e pranishëm në shumë lagje në zonën urbane të Prizrenit për t'u kujdesur për partëstinë e lagjes e sidomos të banesave kolektive.

Poashtu, kjo reflekton edhe vlerësimin që fëmijët ua bëjnë organizimeve të lagjeve në mbrojtjen dhe kujdesin ndaj ambientit që ju rrethon.

Si e konsideroni nivelin e pastertise se ambientit ne pergjithesi ne qytetin/fshatin tuaj?

172 responses

5. Në raport me vlerësimin e ambientit në qytetin përkatësisht fshatin, 37.8 % e fëmijëve janë të kënaqur dhe poashtu 37.8 % janë deri dikund të kënaqur.

Në këtë kontekst, për qëllime të projekteve dhe nismave në të ardhmen, jashtë kornizes së këtij hulumtimi dhe për të kuptuar se si fëmijët mund ta kuptojnë nivelin e pastërtisë në qytetin e tyre, mund të aplikohen disa hapa përfshirë:

Intervistimi i fëmijëve: Mënyra më e drejtpërdrejtë për të marrë perceptimet e fëmijëve është përmes bisedave dhe intervistave me ta për të marrë idetë e tyre rreth pastërtisë së qytetit dhe se çfarë shohin apo ndiejnë në mjedisin e tyre të afërt.

Organizimi i sesioneve të diskutimit: Mund të organizohen sesione diskutimi me grupe të vogla të fëmijëve për të biseduar rreth pastërtisë së qytetit dhe ndikimit të ndryshimeve klimatike. Kjo i jep fëmijëve një mundësi të ndajnë mendimet dhe perceptimet e tyre.

Fotografitë dhe vizatimet: Të nxiten fëmijët të bëjnë fotografi ose vizatime të atyre që i rrethojnë, veçanërisht elementët që lidhen me mjedisin dhe pastërtinë. Këto vizatime dhe foto mund të jenë një mënyrë kreative për të shprehur perceptimet e tyre.

Vizita e terrenit: Të organizohen vizita e shëtitje me fëmijët në qytetin dhe të vërejnë dhe regjistrojnë atë që shohin dhe ndjejnë në terren. Kjo mund të përfshijë zonat ku luanin, shkollën, parqet, rrugët...

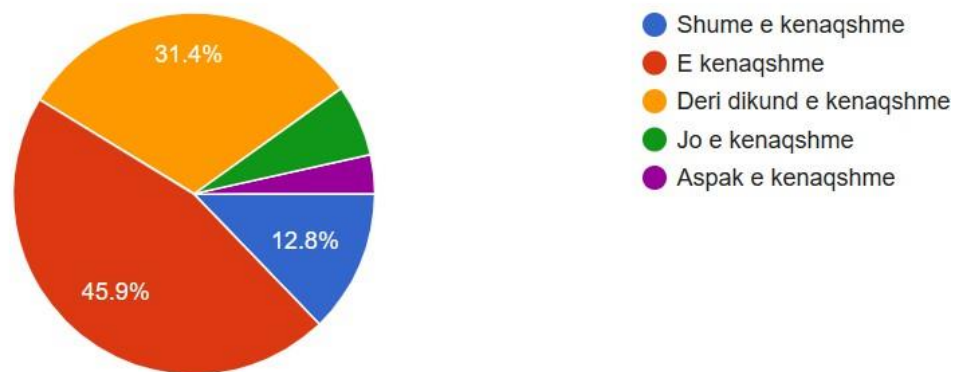
Fëmijët të propozojnë zgjidhje: Përveç se të pyeten fëmijët për perceptimet e tyre, të ftohen ata të propozojnë idetë dhe zgjidhjet e tyre për të përmirësuar pastërtinë e qytetit.

Përdorimi i teknologjisë: Fëmijët janë shpërblyer me teknologjinë. Mund të përdorin aplikacione ose faqet e internetit për të zbërthyer temat e ndryshimeve klimatike dhe mjedisit në një mënyrë interaktive.

Për të kuptuar më mirë se si fëmijët kuptojnë pastërtinë e qytetit të tyre, është e rëndësishme të bëhet një përpjekje për të dëgjuar zërin e tyre dhe për të inkurajuar angazhimin e tyre në pyetje mjedisore dhe të ndryshimeve klimatike.

Si e vlerësoni punën e institucioneve lokale në mirëmbajtjen dhe kujdesin ndaj ambientit (mjedisit) ?

172 responses

6. Në raport me vlerësimin e fëmijëve për punën e institucioneve lokale në mirëmbajtjen dhe kujdesin ndaj ambientit, rreth 46 % e fëmijëve janë të kënaqur dhe 31.4 % deri dikund të kënaqur.

Fëmijët mund ta vlerësojnë punën e institucioneve lokale në mbrojtjen dhe kujdesin ndaj mjedisit nëpërmjet disa mënyrash të ndryshme. Janë disa rekomandime përkatësisht sygjerime se si fëmijët mund ta bëjnë këtë: Mbështesin në veprimet pozitive: Fëmijët mund të vlerësojnë punën e institucioneve lokale nëse identifikojnë veprimet pozitive që janë ndërmarrë për të përmirësuar mjedisin.

Kjo mund të përfshijë përpjekjet për pastrimin e zonave publike, promovimin e transportit të qëndrueshëm, apo zhvillimin e hapësirave të gjelbëruara.

Monitorojnë progresin: Fëmijët mund të ndjekin lajmet dhe zhvillimet lokale që kanë të bëjnë me mjedisin. Ata mund të marrin pjesë në diskutimet e komunitetit për ndryshimet që kanë ndodhur dhe të vlerësojnë se si ato janë ndikuar nga veprimet e institucioneve lokale.

Bëjnë hulumtime të tyre: Fëmijët mund të ndërtojnë programe të thjeshta hulumtimi për të matur ndikimin e veprimeve të institucioneve lokale në mjedis. Për shembull, ata mund të hulumtojnë nivelet e ndotjes së ajrit në zonën e tyre ose të monitorojnë rritjen e kopshteve dhe hapësirave të reja të gjelbëruara.

Komunikojnë me autoritetet lokale: Fëmijët mund të komunikojnë me autoritetet lokale për të shprehur shqetësimet dhe sugjerimet e tyre rreth mjedisit. Ata mund të përdorin letra, email, ose të marrin pjesë në takime komunitare ku mund të ndajnë idetë e tyre.

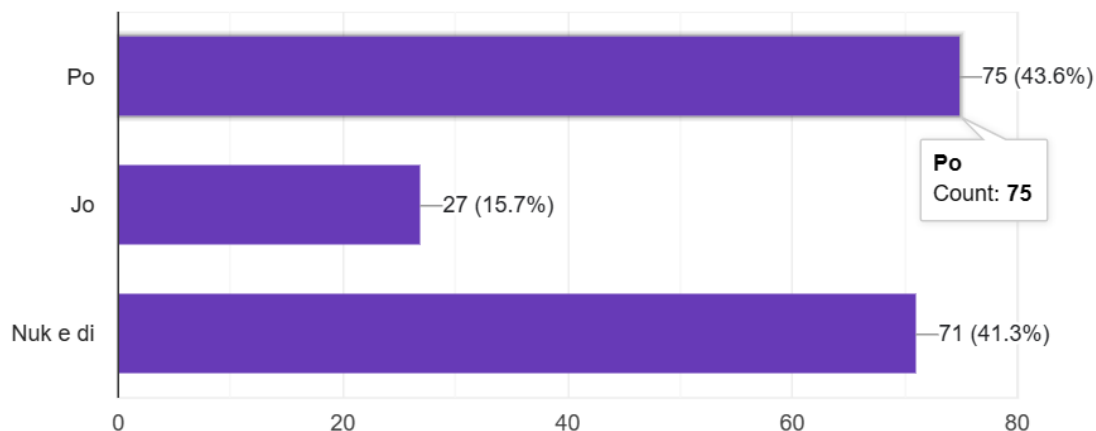
Ndërgjegjësojnë komunitetin: Fëmijët mund të luajnë rol aktiv në ndërgjegjësimin e komunitetit për rëndësinë e mbrojtjes së mjedisit dhe ndryshimeve klimatike. Ata mund të organizojnë ngjarje të ndryshme, si dërgimin e mesazheve mjedisore ose përgatitjen e materialeve edukative për fqinjët e tyre.

Përfshihen në projekte mjedisore lokale: Institucionet lokale mund të zhvillojnë projekte mjedisore në bashkëpunim me fëmijët. Përfshirja e tyre në projektet e tilla është një mënyrë e shkëlqyer për ta përfshirë ata në procesin e vendimmarrjes dhe për t'u përmirësuar mjedisin e tyre.

Në fund të ditës, përfshirja aktive e fëmijëve në vlerësimin e punës së institucioneve lokale në mbrojtjen e mjedisit është një mënyrë e rëndësishme për t'i edukuar ata dhe për të inkurajuar përgjegjësinë ndaj mjedisit dhe komunitetit.

Ne shkollën tuaj, a janë të themeluara dhe aktive klubet e ekologëve (ambientaliste)?

172 responses

7. Në 43.6 % të shkollave të fëmijëve të pyetur janë të themeluara dhe janë aktive klubet e ekologëve (ambientaliste), në 15.7 % nuk janë themeluar ndërsa 41.3 % të fëmijëve të pyetur nuk kanë njohuri përkatësisht nuk e dijnë.

Klubet e ekologëve janë platforma të rëndësishme për të edukuar, ndërgjegjësuar, dhe ndikuar pozitivisht në marrëdhënien e fëmijëve me mjedisin. Ata janë një mjet i rëndësishëm për të përparuar ndërgjegjësimin mjedor dhe për të krijuar një brez të ri të qytetarëve të përgjegjshëm ndaj mjedisit dhe ndryshimeve klimatike. Klubet e ekologëve (ambientalistëve) në shkolla dhe aktivizimi dhe funksionimi tyre kanë një rol shumë të rëndësishëm dhe të vlerësuar për disa arsye:

Ndërgjegjësim mjedor: Klubet e ekologëve ndihmojnë në ndërgjegjësimin e nxënësve mbi rëndësinë e mjedisit. Përmes aktiviteteve të tilla si prezantime, diskutime, dhe hulumtime, ata ndihmojnë fëmijët të kuptojnë impaktin e veprimeve të tyre në mjedis dhe ndryshimet klimatike.

Edukimi praktik: Klubet e ekologëve ofrojnë mundësi për të mësuar dhe vënë në praktikë njohuritë e tyre mjedisore. Fëmijët mund të marrin pjesë në projekte praktike, si pastrimi i zonave të ndotura, mbjellja e pemëve, ose monitorimi i cilësisë së ujrave.

Promovimi i veprimeve të qëndrueshme: Klubet e ekologëve ndihmojnë fëmijët të zhvillojnë veprime të qëndrueshme në jetën e tyre të përditshme. Ata mund të promovojnë praktika të tilla si riciklimi, përdorimi i transportit të publikut, dhe përdorimi i burimeve të rinovueshme të energjisë.

Mobilizimi dhe ndërgjegjësim i komunitetit: Klubet e ekologëve mund të luajnë një rol kryesor në ndërgjegjësimin e komunitetit për temat mjedisore. Ata mund të organizojnë aktivitete të hapura për publikun, si panairë të mjedisit, kurse edukative, dhe aksione të pastrimit, duke shpërblyer pjesëmarrësit për angazhimin e tyre.

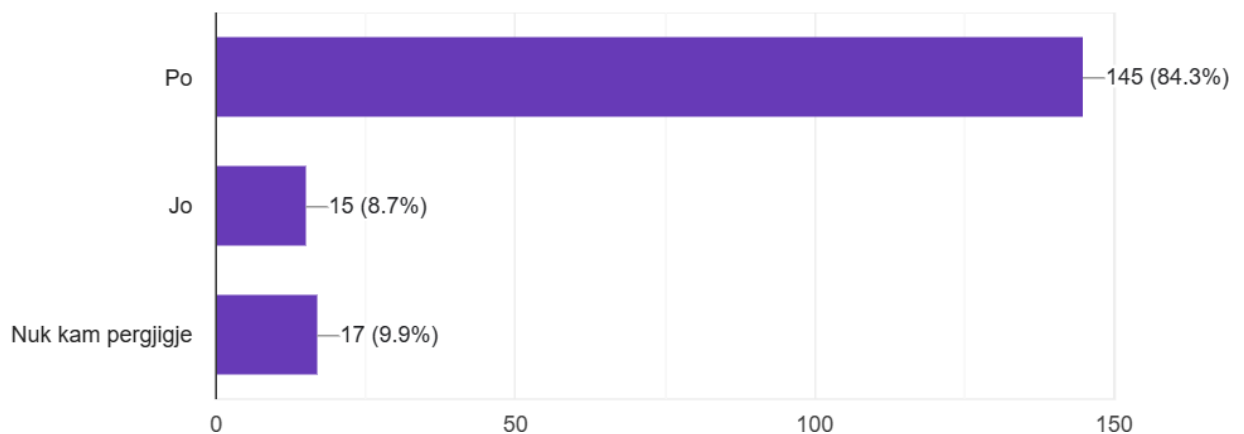
Formimi i liderëve të ardhshëm: Përmes klubeve të ekologëve, fëmijët zhvillojnë aftësi të liderëve dhe aftësi të komunikimit, që janë të rëndësishme për të ndikuar në ndryshimet pozitive në mjedis dhe për të luftuar ndryshimet klimatike në të ardhmen.

Përfshirja e përgjithshme e fëmijëve: Klubet e ekologëve janë të hapura për të gjithë fëmijët dhe ndihmojnë në përfshirjen e përgjithshme të nxënësve në marrëdhëniet mjedisore. Ata ndihmojnë në forcimin e ndjenjës së përgjegjësisë ndaj mjedisit në mënyrë të barabartë.

A keni degjuar ndonjëherë për temën e 'Ndryshimeve Klimatike'

172 responses

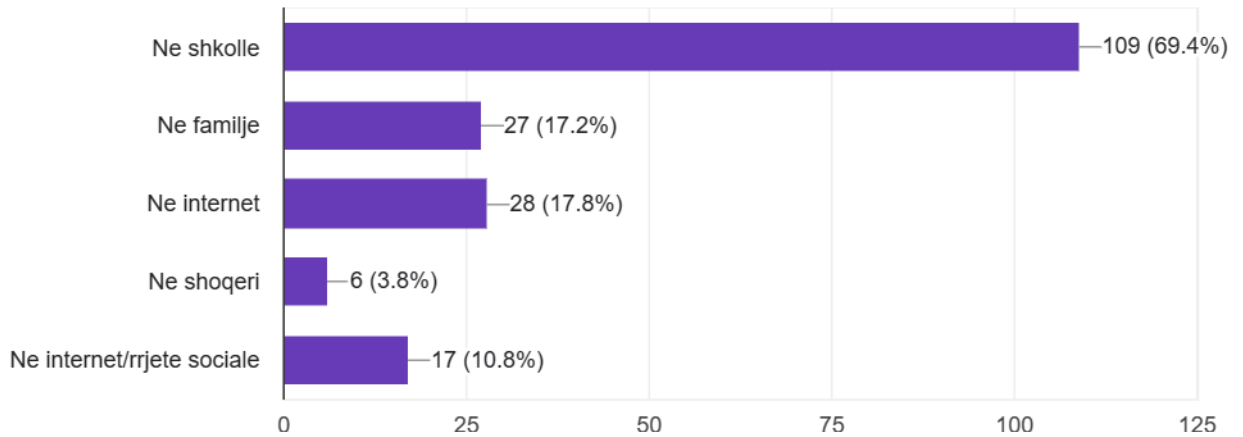

8. Shumica e fëmijëve të pyetur përkatësisht 84.3 % kanë dëgjuar për temën e 'Ndryshimeve Klimatike'.

Ky rezultat është indikator i qartë se fëmijët kanë njohuri bazike dhe janë sado pak të familjuzar me temën e ndryshimeve klimatike.

Nese Po, ku keni degjuar per te pare per 'Ndryshimet Klimatike' ?

157 responses

9. Shumica e fëmijëve të pyetur kanë dëgjuar temën- konceptin e ‘Ndryshimeve Klimatike’ në shkollë ndërsa pjesa tjetër prej 17.8 % përkatësisht 17.2 % në internet përkatësisht në shoqëri.

Duke ju referuar kësaj të gjeture, është shumë e rëndësishme fëmijëve të ju ofrohen njohuri dhe informata edhe jashtë mësimin të rregullt, për rëndësinë e ruajtjes dhe kujdesit ndaj ambientit përkatësisht rreth ndryshimeve klimatike. Mësimi rreth ndryshimeve klimatike ndihmon të ndërgjegjësohen nxënësit mbi rëndësinë e kësaj teme dhe ndikimin e tyre në planetin tonë. Ata kuptojnë se si veprimet e tyre mund të ndikojnë në mjedis dhe shëndetin e tyre, si dhe se si planeti ynë është i ndikuar nga këto ndryshime klimatike.

Përgatitja për të ardhmen: Nxënësit janë të ardhshëm dhe do të kenë një rol të rëndësishëm në menaxhimin e ndryshimeve klimatike në të ardhmen. Mësimi rreth kësaj teme i përgatit ata për të ndikuar pozitivisht në politikat dhe veprimet që do të kenë ndikim në planetin tonë.

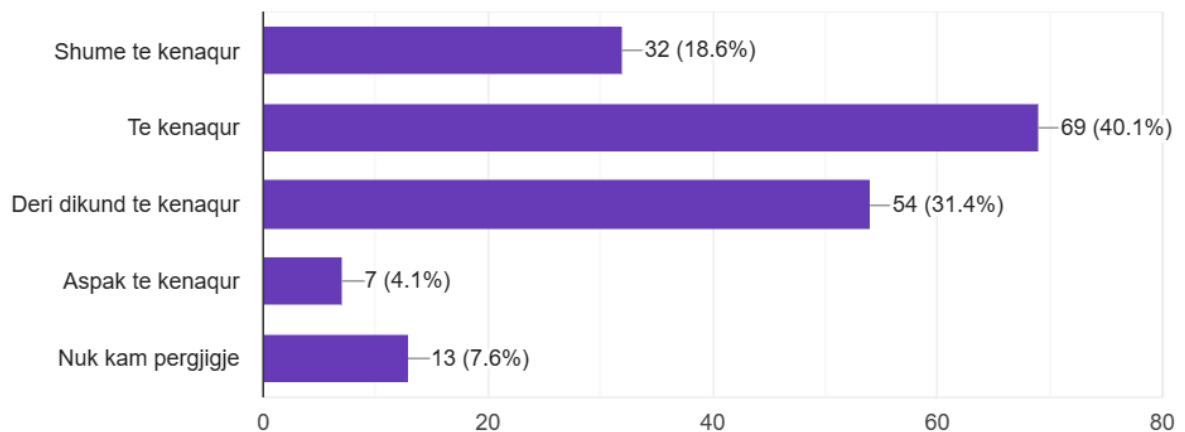
Mobilizimi i shoqërisë: Nxënësit që mësojnë për ndryshimet klimatike mund të ndikojnë në tërheqjen e vëmendjes të shoqërisë ndaj kësaj sfere dhe të mobilizojnë opinionin publik për masat dhe politikat e qëndrueshme.

Ndihma në zvogëlimin e ndikimit: Mësimi i praktikave të qëndrueshme dhe veprimeve të cilat mund të ndihmojnë në zvogëlimin e ndikimit të ndryshimeve klimatike është një pjesë e rëndësishme e edukatës mjedisore. Nxënësit mësojnë si të bëjnë zgjedhje të qëndrueshme në jetën e tyre të përditshme, siç është reduktimi i konsumit të energjisë dhe riciklimi i mbeturinave.

Sa jeni të kënaqur me informimin, vetëdijësimin që e bëjnë institucionet për mbrojtjen e ambientit si dhe për rreziqet që mund t'i sjellin 'Ndryshimet Klimatike' ?

172 responses

10. Rreth 40 % të fëmijëve janë të kënaqur me informimin dhe vetëdijësimin që e bëjnë institucionet për mbrojtjen e ambientit dhe për rreziqet që mund t'i sjellin 'Ndryshimet klimatike'.

Cka nenkuptoni me konceptin e 'Ndryshimeve Klimatike'?

172 responses

Pyetja finale i është dedikuar, opinionit të fëmijëve të pyetur lidhur me konceptin e ndryshimeve klimatike.

Këtu kemi pranuar përgjigje të hapura ku disa prej fëmijëve të intervistuar, shumë qartësisht e lidhin këtë fenomen me proces me shkatërrimin dhe dëmtimin e pyjeve, emetimin e gazrave, huthja e mbeturinave në vende jo adekuate, pastaj ndryshimet që shkaktohet si pasojë e faktorëve të ndryshëm të jashtëm por shumica e tyre e kanë theksuar faktorin njeri përkatësisht veprimet njerëzore si arsye e 'Ndryshimeve klimatike'.

Vetëdijësimi i fëmijëve për ndryshimet klimatike është i rëndësishëm dhe ndikon drejtpërdrejtë në disa procese të zhvillimit të mëtutjeshëm dhe formësimit të fëmijëve.

Fëmijët janë të ardhshëm dhe do të jetojnë në një botë që është ndikuar ndjeshëm nga ndryshimet klimatike.

Vetëdijësimi për këtë sferë i përgatit ata për të kuptuar sfidat dhe rreziqet e mundshme dhe për të kontribuar në veprimet që mund të ndikojnë në të ardhmen e planetit.

Vetëdijësimi rreth ndryshimeve klimatike nxit ndërgjegjësimin dhe përgjegjësinë ndaj mjedisit.

Fëmijët mësojnë se veprimet e tyre mund të kenë ndikim në mjedisin dhe se ata kanë përgjegjësinë për të kujdesur për të.

Edhe më shumë motivim për veprim: Kur fëmijët janë të vetëdijshëm për rëndësinë e ndryshimeve klimatike, ata janë më të motivuar për të marrë pjesë në veprimet për zvogëlimin e ndikimit të tyre. Kjo përfshin praktika të tilla si riciklimi i mbeturinave, përdorimi i transportit të publikut, dhe ulja e konsumit të energjisë.

Ndikimi në sjelljen e të rriturve: Fëmijët mund të ndikojnë në sjelljen dhe vendimet e të rriturve, duke i ndërgjegjësuar ata për rëndësinë e mjedisit. Ata mund të ndikojnë në familjet e tyre për të ndryshuar sjelljet dhe praktikatat që kanë ndikim në mjedis.

Përfshirja e tyre në vendimmarrje: Vetedijesimi për ndryshimet klimatike mund të ndihmojë fëmijët të përfshihen në vendimmarrjen mjedisore dhe të ndikojnë në politikatat dhe veprimet që kanë të bëjnë me mjedisin dhe klimën.

Mundësia për edukim dhe zhvillim: Vetedijesimi për ndryshimet klimatike mund të jenë një mënyrë për fëmijët për të mësuar dhe zhvilluar kompetenca në shkencën e mjedisit, matematikë, teknologji, dhe komunikim. Ky njohuri dhe aftësi janë të rëndësishme për një karrierë të suksesshme dhe për kontributin e tyre në shoqëri.

Rekomandime:

- Të rritet numri i trajnimeve në temën e ‘Ndryshimeve Klimatike’ për nxënës të shkollave të Komunës së Prizrenit,
- Të shtohen aktivitetet në shkolla të Komunës së Prizrenit përfshirë kampet mjedisore, vizitat studimore, sesionet me karakter informues mbi rëndësinë e kujdesit ndaj mjedisit dhe për ndryshimet klimatike;
- AKF Prizren të ndërtoj bashkëpunim aktiv me të gjitha institucionet relevante, që këshillat e nxënësve, klubet e ekologëve të iniciojnë fushata të pastrimit në hapësirat e shkollave dhe në hapësirat tjera publike;
- Menaxhmentet - Drejtoritë e shkollave të organizojnë sesione diskutimi jashtë mësimit të rregullt, për të diskutuar për kontributin e nxënësve dhe fëmijëve në mbrojtjen dhe kujdesin ndaj ambientit;
- Të motivohen fëmijët – nxënësit përmes organizimit të garave për t’u aktivizuar në mbrojtjen dhe kujdesin e ambientit (shembull dhënia e cmimit: Ekologu më i mirë i shkollës, Klasa më ekologjike e shkollës, shkolla më ekologjike e Komunës etj..)
- Shkollat t’i shohin mundësitë e dizajnit të projekteve dhe aplikimit për grante tek donatorët e ndryshëm për ide të ndryshme të riciklimit përmes aktivizimit të klubeve të ekologëve dhe nxënësve.
- Të themelohen përkatësisht funksionalizohen Klubet e Ekologëve (Ambientalistëve) në të gjitha shkollat e Komunës së Prizrenit;
- Të mbështeten aktivitetet dhe nismat e Klubeve të Ekologëve në harmoni dhe koordinim me Asamblenë Komunale të Fëmijëve në Prizren;